

HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 5, september 2003



Skapar gemensam teknikfakultet

En gemensam fakultet kommer att öka både HiG:s och Högskolan Dalarnas kompetens på teknikområdet. Rektorererna är överens: Det borde vi pröva.

Sid. 3

Forskningen styrs av modetrender

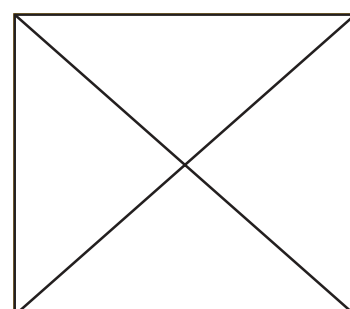
Forskningen är för viktig för att lyda under mediala lagar. Ändå gör den det, skriver Belastningsskadecentrum chef, professor Håkan Johansson, i en debattartikel.

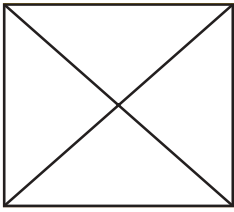
Sid. 5

Professor och folkbildarsjäl

Elisabet Näsman var 1968 politiskt aktiv student och är nu professor i sociologi och prefekt på V-institutionen och har underifrånperspektivet i behåll.

Sid. 7





13:e årgången

Högaktuellt

Personaltidning för
Högskolan i Gävle
801 76 Gävle
Besöksadress:
Kungsbacksvägen 47
Rum 61:311

[www.hig.se/aktuellt/
hogaktuellt/](http://www.hig.se/aktuellt/hogaktuellt/)

Ansvarig utgivare:

Lars Söderberg,
informationschef

Redaktör:

Ove Wall
e-post: owl@hig.se
026-64 89 17

Tryck:

Stråläns AB
1 400 ex

Annon priser:

3 000:-/kvartssida
6 000:-/halvsida
exkl moms

Nästa nummer:

29 oktober

Manusstopp:

5 okt

Debattstopp:

7 oktober

Red förbehåller sig rätten att korta insänt material. Det görs om möjligt i samråd med skribenten.

Citera gärna.

Omslagsfoto:



Rektorerna är överens om att ett fakultetssamarbete gynnar alla.

Foto: Ove Wall

En civilisationsprocess

Mordet på Anna Lindh drabbade oss alla hårt. Det var inte bara en fråga om deltagande i en familjs sorg eller om känslan av förlusten av en begåvad och allmänt respekterad kvinna mitt i sin politiska gärning. Det var också fråga om en sorg och en vrede över hur ett hänsynslöst våld kan drabba en individ, en familj, en nation, ja en hel värld.

Känslan av vanmakt ligger nära. Är det över huvud taget möjligt att skapa ett öppnare och tryggare samhälle, där våldet inte används för att ersätta argument i en debatt eller för att kanalisera grumliga och överhettade känslor? Våra ansträngningar och vår vardagliga strävan förefaller ju små och futtiga i förhållande till det fruktansvärda som inträffat. Och ändå - kanske är det just i vår strävan och i vår beslutsamhet att hålla kursen mot det mål vi utstakat hoppet ligger. Vi som arbetar eller studerar vid en högskola har en stor del i och ett stort ansvar för en gigantisk civilisationsprocess, där deltagande i samhällsliv, förmågan att reflektera - debattera - argumentera och ta demokratiskt ansvar är några av nyckelorden. Just vid vår högskola finns ju också en forskning kring begreppet våld som kanske kan bidra till insikt om hur våldet kan avledas.

Högskolans övergripande mål och den kurs vi skall hålla har utstakats genom högskolestyrelsens beslut. I vårt program för kvalitetsutveckling utpekades det vardagliga kvalitetsarbetet men sätts också fyra rubriker som direkt hänger samman med civilisationsprocessen. De fyra rubrikerna är forsknings-



rektor Leif Svensson

kultur, lärande, studentmedverkan och omvärldskontakter. Under våren har arbetet vid institutioner, enheter och nämnder fortskridit för att konkretisera utvecklingsprogrammet och i de flesta fallen är planerna klara och åtgärderna kan sättas in. Nedan följer en kort sammanfattning av vad som händer 2003.

En av grunderna för forskningskulturen är att det finns disputerade lärare som ges utrymme att bedriva egen forskning. Ökade möjligheter till kompetensutveckling kan stimulera lärare att söka magister- och forskarutbildning. Flera institutioner vill därför satsa på åtgärder i denna riktning. Att stimulera studenter till att delta i seminarier, skriva C- och D-uppsatser och påbörja forskarutbildning är andra exempel på åtgärder som planeras, liksom att utveckla fler kurser på C- och D-nivå. Några institutioner vill utveckla pedagogiska arbetsformer som uppmuntrar studenterna att själva formulera frågor. Ökad användningen av aktuell forskning i undervisningen och seminarier som arbetsform finns även bland åtgärderna.

Lärande är en grundläggande process för människan och sker under hela livet i alla sammanhang. Ett medvetet lärande ef-

tersträvas där studenten med stöd av läraren tar ett stort ansvar för det egna lärandet och för aktivt sökande av kunskap.

Flera institutioner vill öka uppmuntran till lärarna att delta i pedagogisk/didaktisk kompetensutveckling. En institution vill ge utrymme för ämnesvisa diskussioner för att skapa en gemensam pedagogisk/didaktisk grundsyn. En ökad satsning på såväl pedagogiska projekt som nya undervisnings- och examinationsformer planeras också. En åtgärd syftar till att stimulera studentens eget ansvarstagande i lärandeprocessen.

I planerna för ökad studentmedverkan ingår att förbättra informationen inför och från möten i olika berednings- och beslutsorgan och att se över incitamenten för de studenter som deltar. Några institutioner vill involvera fler studenter i arbetet med kursutbud och kursinnehåll och motivera studenterna att delta i kursvärderingar. Här ingår också att synliggöra hur resultatet av kursvärderingar används för att förbättra kurser och undervisning.

När det gäller omvärldskontakter ingår bl a att vidare utveckla nätverket och kontakterna med landsting, företag och kommuner i regionen. Vidare planeras att ta ett samlat grepp kring marknadsföringen av högskolan och att utveckla idén om mötesplatser via bl a veckans kommun, mässdeltagande och resande högskola. Att återföra synpunkter från tidigare studenter genom utveckling av den sk alumniverksamheten är en annan satsning.

I planeringen av programmet ingår också förslag om vilka indikatorer som skall användas för att följa upp och utvärdera utvecklingen. Jag kommer tillbaka till resultaten i framtida ledare.

Gemensam fakultet blir unikum för landet

Högskolorna i Gävle och Dalarna är principiellt överens om att inleda ett samarbete på teknikvetenskaps-sidan. Detta står klart efter det gemensamma informations-mötet som hölls i Hofors 8 september.

Vid mötet deltog rektorer, pre-fekter och andra från lednings-grupperna samt studentrepresen-tanter. Några speciella mot-sättningar eller olika åsikter av vikt sades inte förekomma.

– Det här är ett spännande första steg mot ett vidgat sam-arbete, sade Erik G Ståhl (bil-den t. h.), tf rektor för Högsko-lan Dalarna, vid den efterföljan-de presskonferensen.

Det är dock inte det första samarbetet mellan lärosätena.



– Vi har sedan flera år haft ett fritt utbyte av lärare inom ramen för det så kallade Penta Plusprojektet, berättade HiG:s rektor Leif Svensson (bilden t. v.).

Penta Plus undanröjde de administrativa hindren för utbyte av tjänster mellan förutom ovan nämnda två högskolor, också Mälardalens högskola och universiteten i Karlstad och Örebro.

Att nu utveckla samarbetet ses som en naturlig åtgärd.

Likheten mellan högskolorna är påfallande. Såväl HiG som HD har universitetsvisioner,

ambitionen att söka vetenskap-sområdena teknik och humani-ora/samhällsvetenskap, man utbildar ungefär lika många stu-denter, man verkar i två regio-ner som har mycket gemen-samt.

”FÖRVÄNANDE FÅ KROCKAR”

Men det finns skillnader. Där HiG inom materialteknik kan anses vara starka på trä är Da-larna starkare på stål. Detta är ett slående exempel på hur ett samarbete skulle påverka bägge högskolorna i positiv riktning.

Samarbetet kan sannolikt också innebär gemensamma se-minarier och kurser samt byte av handledare för forskarstude-rande.

Är man då inte oense om nå-got?

– Det finns förvånande få möjligheter till intressekrockar,



säger Leif Svensson.

Innan arbetet inleds rent praktiskt ska respektive hög-skoloestyrelse ta beslut i frå-gan. Därefter inleds en dialog med regering och utbildnings-departement. Detta är första gången i Sverige som en ge-mensam fakultet föreslås. Däre-mot finns internationella exem-pel som kommer att bli föremål för studieresor.

Studier på C- och D-nivå på två så närliggande svenska högskolor är en avsevärd till-gång för hela regionen.

OVE WALL

Ansökan om vetenskaps-område färdigskriven

Ett närmare samarbete med Högskolan i Dalarna kommer att ytterligare stärka möjlig-heterna att erhålla vetenskapsområdet Teknik. Men det får stanna vid ett konsortium mellan två själv-ständiga högskolor, ingen sammanslagning.

Det sade rektor Leif Svensson då han och planeringschef Ma-rienne Wiktorin redogjorde för innehållet i den ansökan om ve-tenskapsområdet som går när-mare sin fullbordan.

Men samarbetet är inte det främsta argumentet. Det är is-tället det faktum att här redan finns kompetens och 51 fors-karstuderande.

– Vi räknar med att de på fem år ökar till 100 och att de ska vara 200 år 2015, berättade Marianne Wiktorin.

SAMARBETE FÖRESLÅS

För att öka styrkan i argumente-ringen föreslogs samarbete med Högskolan Dalarna. Men bara inom vissa områden.

Professor Edvard Nordlan-der föreslog vid träffen inte bara att det arbetet borde tidiga-reläggas utan även att man skulle tjäna ännu mer på att slå ihop högskolorna.

Rektor sa sig dock redan ha sett alltför många exempel på sammanslagningar som miss-lyckats, där det uppstått kon-kurrens mellan olika campus.

– Däremot kan man tänka sig ett konsortium av något slag, där man samarbetar om fors-karutbildning och annat.

Högskolan Dalarna har inte kommit så långt med sin ansö-kan att man redan nu kan lägga samman den med HiG:s.

I ansökan beskrivs förutsätt-ningarna noggrant. Alla de nio forskarutbildningsämnena gås

igenom ingående.

Ett trettiotal personer deltog vid information/diskussions-träffen, och en del synpunkter på innehållet i ansökan kom fram. Bland annat tyckte docen-ten i företagsekonomi, ett av de nio ämnen som ingår i sats-ningen, Hans-Erik Uhlin att viss information saknades, trots att ansökan idag, efter försök att hålla nere formatet, är 75 si-dor tjock.

Jan Eriksson, ämnesansvarig för Design och träteknik (som inte ingår), tyckte i ett underhål-lande inlägg att inte minst äm-net Inomhusmiljö gott kunde få ett klatschigare framtoning.

– Kanske något på grekiska? kontrade Leif Svensson.

Även om ansökan efter högskolestyrelsens beslut kan lämnas in denna höst, kommer det att dröja ett par år innan HiG nås av något beslut. Men här finns ännu en brasklapp.

– Vi kan starta innan dess utan att behöva tära på den redan nu besvärliga statsekono-min tack vare goda regionala kontakter, sade Marianne Wik-torin.

Men först väntar en hård granskning av text och faktiska förhållanden av oberoende ex-perter.

Direkt efter att en ansökan har lämnats in om vetenskap-sområdet Teknik, startar arbetet med att söka vetenskapsområ-det Humaniora/Samhällsveten-skap.

OVE WALL

De nio forskarutbildningsämnena:

GEOMATIK
INOMHUSMILJÖ
TILLÄMPAD PSYKOLOGI
ENERGITEKNIK
BYGGNADSMATERIALTEKNIK
DATAVETENSKAP
ELEKTRONIK
INDUSTRIELL EKONOMI
FÖRETAGSEKONOMI

Debatt – svar till Peter Gill

”Salstenta speglar ingen människosyn!”

Salstentor liknar med sina stränga regler och uppmärksamma vakter mer militär exercis än något som rör kunskap, hävdade professor Peter Gill i HA 4-2003. Han beskrev examinationsformen som mental aga och uppmanade alla som använde sig av salstentor att upphöra med det.

Anders Flykt svarar att examinationsformen kanske beror på vilken kunskap som inhämtats:

”Jag har i egenskap av användare av skriftlig tentamen som examinationsform blivit explicit anklagad att ha en trångsynt, konservativ och retrograd kunskapssyn och implicit för att vara orättvis.

Därför avser jag att från ett alternativt perspektiv försöka belysa den argumentation som Peter Gill försöker driva.

INDIVIDUELL PRÖVNING VIKTIG

Vad är det som gör skriftlig tentamen till en förkastlig examinationsform? Man skulle kunna göra antagandet att det beror på en kunskapssyn som

har med graden av precision i kunskapen att göra. Om det finns formler, empiriskt underbyggda modeller/teorier och lagbundenheter inom ett ämnesområde är det högskolelärares skyldighet att kontrollera att studenterna förvärvat dessa kunskaper. Att kontrollera att varje enskild student har förvärvat dessa, oftast nödvändiga, kunskaper kan göras på olika sätt. Ett av dessa sätt är skriftlig tentamen. Ett annat sätt är enskild muntlig examination.

Om det inom ett ämnesområde inte finns någon empiriskt säkerställd kunskap så är det naturligtvis överflödigt med

skriftlig tentamen. Om denna kunskap däremot finns, men högskolelärares inte förmedlar denna kunskap, eller examinatorn inte hjälper studenten kontrollera att hon/han verkligen har förvärvat denna kunskap, är detta mycket bekymmersamt. Detta är betydligt värre än att studenten måste skriva en tentamen där det finns regler för handhavandet av skrivningar och hur potentiellt fusk ska undvikas.

FELAKTIGT ANTAGANDE

Vidare så kan man fråga sig om tentamen är en motsättning till kontroll och dokumentation av förståelse. Här tror jag att Peter Gill gör ett felaktigt antagande. Man kan mycket väl kontrollera förståelse med hjälp av en skriftlig tentamen. Det är förvånande att en professor i pedagogik implicerar att det inte

är möjligt. Att helt förkasta en form av examination verkar mer förkastligt än att ha regler för en examinationsform.

Till sist verkar Peter Gill tro att examinationsformen samvarierar med undervisningsformen och att den avspeglar högskolelärares människosyn.

Detta är beklagligt eftersom han på detta område borde besitta gedigna kunskaper baserade på empiri. Om det är så att långtidsbehållningen av all form av inläring blir bättre med andra examinationsformer än skriftlig tentamina i slutet av en fem- eller tio-veckorsperiod, såväl som att högskolelärares människosyn samvarierar med användandet av skriftlig tentamina som examinationsform, emotser jag empiri som stöder dessa antaganden.”

VÄNLIGEN

ANDERS FLYKT

MITTHÖGSKOLAN, FD HiG

Text består inte av bokstäver allena

Att det ibland finns ingenting på pappret gör texten mycket lättare att ta till sig.

Ingenting kallas också mellanslag, blanktecken eller whitespace.

Tangentbordets största tangent, mellanslaget, är populärare än någonsin. Sjuka sköterskor, är bara ett bevis på detta.

Text, ändå bara en blek bild av berättandet, pratet. Grafologer försöker uttolka det vi hör direkt. Andra läser mellan raderna. Mellanslagets storhetstid kom med skrivstilen. Tecknen på en tråd. I ensamt

majestäd mellan orden. Nu dräller det av små uppkomlingar mellan varje bokstav, där en del är mycket märkvärdiga av sig. Nu är mellanslagets främsta egenskap flexibilitet. Anpassningsbar som inget annat tecken, ger den alltid min. eller max. för att textspalten skall stå rak. Annat var det i skrivmaskinen. Annat var det på futharkens tid. (Futhark är de sex första runorna.) Då ersattes mellanslaget med en punkt, kolon e.dyl. Sista runan i ett ord kunde även utgöra första runa i nästa ord. Raka rader innebar problem vid stenkanten. Ny rad som vi. Omkastad läsriktning och vändrunor (kvistarna åt an-

dra hållet) eller stupande vändrunor = uppochner och bakåfram. Den geniala och vackra lösningen blev draxlingan, börja läs vid huvudet. En människas leverne rymdes i en draxlinga. De få orden vägdes på livets våg, som motvikt användes inte avklippa bitar av silver eller guldstång utan bitar av världens ondska eller kärlek. Skriv din draxlinga. Får du plats med ”högskola”?

Glöm inte bort ingenting i ditt liv. Den oöronmärkta tiden. Utan den, blir det, som sagt, svårt att se meningen, att förstå.

HÅKAN ENGLUND

Kostförmån för vem?

Efter resan återstår prövningen Tur&Retur. Skrivet av någon expert på klickrutor men i övrigt utan större pedagogisk omsorg.

”Måltidsavdrag” ger dig två alternativ: ”Ej kostförmån/representation” samt ”Med kostförmån”. Jag funderar alltid på vem som betalar/ska betala förmånen. Min arbetsgivare eller någon annan. Vems förmån handlar det om? Betyder ”Ej kostförmån” att jag inte behövde någon mat, eller att jag borde haft matsäck. Vad ska jag klicka i om jag vill ha ersättning för kosten? Vad sysslar alla IT-pedagoger med?

OWL

Debatt

Om forskningens modetrender

Den här debattartikeln skrev jag i vintras på Ålgrundet. Ålgrundet är en ö i skärgården utanför Holmsund, en kilometerlång ö med ett tiotal sommarställen. För vår familj, dvs jag själv, hustru Eva och vår lilla dotter Engla är Ålgrundet öarnas ö – balsam för själen – oändligt långt borta från arbetslivets stress.

När jag sitter här ute, och pressar fram en debattartikel i den kolmörka vinternatten känns forskarvärlden med dess skeptiskt rynkade pannor mycket avlägsen. Och med distans följer som bekant klarsyn.

Många föreställer sig att det vetenskapliga sanningssökandet är oberoende av de moden och trender som påverkar det övriga samhället. Så är dessvärre inte fallet. Forskningen styrs i hög grad av trender såväl inom som utanför forskarsamhället.

SYNEN VÄXLAR

Inom forskarsamhället växlar synen på vad som är "fin" forskning, sk spjutspetsforskning eller frontlinjeforskning. Ingen forskare vill naturligtvis vara en andra klassens yrkesman som sysslar med ointressant strunt. Därför hoppar förstås många på de forskningslinjer som förlänar sina utövare status av att kämpa i frontlinjen. Då inträffar ett märkligt sakernas tillstånd.

Just spjutspetsforskningen blir till en massrörelse där alla rör sig i samma riktning, där originalitet och okonventionellt tänkande lönar sig dåligt. Bäst förräntar det sig att hämta hem någon relativt ny men säker metod från utlandet (företreädesvis USA) och arbeta med den på hemmaplan.

Också utanför forskarsamhället uppkommer ständigt trender som styr forskningen,

främst via penningflödet till olika verksamheter. Media, och en ganska liten skara debattörer och makthavare, identifierar de områden som är "intressanta framtidsatsningar" eller "viktiga problemområden". Ingen har väl kunnat undgå att notera att IT är ett viktigt område för framtidsatsningar eller att stressen i arbetslivet är ett jätteproblem. Framtidsatsning och akutproblem möts dessutom i det modernaste av alla dilemman, informationsstress eller teknikstress.

Forskning är ju en långsiktig process, vilket rimmar oerhört illa med medias behov av nyheter. Om vi någonsin ska komma därhän att vi kan förebygga och rehabilitera belastningsskador, så krävs långsiktiga, stabila, tvärvetenskapliga satsningar där grundforskning och tillämpad forskning tillåts växa in i varandra.

Man kan bli modlös för mindre. Belastningsskador är inte "sexiga" nyheter. En tant som haft värk i 20 år är inte lika hett nyhetsstoff som larmrapporter om mobiltelefoner, olyckor eller stress. Hur ska man kunna hålla liv i intresset för belastningsskador tillräckligt länge för att göra något åt problemet? Den engagerade forskaren ska inte bara vara duktig på sitt eget område. Helst ska han/hon dessutom vara en snillrik PR-man.

Just nu är stressen på arbetsplatserna inne. Det skrivs

mycket om stress och utbrändhet. Den debatten är i och för sig befogad. Stress har samband med en mängd sjukdomstillstånd, bland annat belastningsskador. Riskerna med dagens debatt är att stressbegreppet förenklas in absurdum.



Kroppens stressreglering är mycket komplicerad, med olika reaktioner på olika typer av situationer och med olika effekter på olika organ.

I debatten glöms gärna komplexiteten bort. De olika typer av stress som kan framkallas av olika stimuli som fysisk belastning, smärta och så vidare, förenklas till att handla om mental eller emotionell stress. Stress blir enbart en fråga om arbetsorganisation, om jäkt och tidsbrist i arbetet.

Här kan jag ana ett spöke från förr. Eftersom de fysiologiska mekanismer som är in-

blandade i stressregleringen är svåra att begripa - eftersom interaktionerna mellan fysisk belastning och mental stress är komplicerade - så förenklas debatten till att handla om den del av problemet som är mediämässig och "lättöld".

Risken är att vi får reonemang av typen: *Belastningsskador orsakas av stress. Stress är ett psykosocialt fenomen. Om vi kommer till rätta med tidspressen på arbetsplatserna och om vi finner den idealiska arbetsorganisationen, då förebygger vi belastningsskadorna.*

BÅDE KROPPSLIGT OCH SJÄLSLIGT

Låt oss inte glömma att stress är både ett kroppsligt och ett själsligt fenomen.

Påverkan går i bägge riktningarna. Det handlar inte bara om "psykosomatik", utan också om att kroppen påverkar "själen".

Med tanke på att vi nu äntligen börjar förstå hur fysisk belastning (till exempel långvarig monoton belastning) samverkar med kroppens stressmekanismer - med tanke på att vi börjar ana inte bara att olika typer av stress kan sänka motståndskraften mot statiskt, monotont arbete, utan också att statisk och monoton belastning kan påverka stresskänsligheten - så vore det synd om medias förenklade stressbegrepp fick alltför stort inflytande på forskningsfinansieringen.

PROF. HÅKAN JOHANSSON
BELASTNINGSSKADECENTRUM
ILL: OWL

Nya forskningsrön:

Träningsvärk ingen muskelskada!

Träningsvärk beror inte på bristningar i muskeltrådarna.



Det visar en avhandling gjord av Ji-Guo Yu, vid Belastningskademikern vid HiG och Umeå Universitet.

När man tittar på muskeltrådar som utsatts för ovan eller hård belastning/utsträckning, kan man se något som liknar bristningar i vävnaden. Det är just vad man tidigare antagit att det är fråga om och att därför muskeln ska vila tills värken gått över. Ji-Guo Yus forskning visar att den "trasiga" strukturen istället uppträder då muskeln växer för att anpassa sig till fler liknande belastningar.

DOMS, delayed onset muscle soreness, är benämningen

på den muskelvärk som är som intensivast två dygn efter ansträngningen och som även elitidrottare drabbas av. Provtagningar har visat att drabbade muskler innehåller höjda värden av antikroppar som antagits bevisa förekomsten av ett inflammatorisk tillstånd.

Ji-Guo Yus forskning visar att antikropparna snarare härrör från det ingrepp i muskeln som provtagningarna innebär.

– Detta innebär ett paradigmskifte i synen på träningsvärk,

säger Yus handledare professor Lars-Erik Thornell vid Institutionen för anatomi vid Umeå Universitet.

I praktiken innebär detta att elitidrottare och andra som drabbas av träningsvärk inte behöver vila tills värken gått över. Det är bara att fortsätta att träna, om man står ut med värken som ju kan vara högst kännbar, rent av förlamande.

Yu disputerade den 25 september.

OWL

Vad tycker handledarna – egentligen?

Måste ett val göras mellan att öka sin kunskap om handledning eller om forskning? Inte alls, säger de fyra forskarna Lennart Öhlund, Åsa Morberg, Julian Ilicki och Anna Löfmark.

Tillsammans med studenternas handledare i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen tar de reda på hur handledarna själva upplever sin situation. Eller deltagarorienterad forskning om man så vill. Upplägget gör att handledarna från tre olika akademiska yrkesutbildningar dessutom får tillfälle att träffas.

Här finns alltså inte den mur mellan forskare och praktiker som vanligtvis gäller. Alla delar med sig av sina kunskaper och erfarenheter till övriga.

Handledarna är med hela tiden, ända fram till att rapporten ska tryckas, säger Lennart Öhlund. Därmed har de även möjlighet att få en ökad inblick och förståelse för forskningsprocessen. Samtidigt får vi en ökad förståelse för handledning ute på fältet.

De fyra representerar vars-



De hade ett stort material att gå igenom, forskarna Anna Löfmark, Lennart Öhlund, Åsa Morberg och Julian Ilicki, när vi andra låg på stranden under sommaren.

ina forskningsinriktningar och arbetar inom lärar- /sjuksköterske- och sociala omsorgsutbildningen. Projektet startade med fyra seminarierträffar 2000, vilket resulterade i en artikel i Didaktisk Tidskrift 2002. Deltog gjorde handledare från fältet, lärare och även några studenter vid HiG.

– Där föddes fördjupningsidén. Forskning som rör handledningen i lärarutbildningen är

begränsad, säger Åsa Morberg. Det finns en del forskning om handledning inom den kliniska delen av sjuksköterskeutbildningen. Där framkommer att den delen av utbildningen mer uppfattas som en lärlingsutbildning och inte en akademisk utbildning. Handledarna upplever studenternas frågor som stimulerade, men genomgående betraktas handledarna som modeller och därvid för-

svinner många möjligheter till utveckling i självständighet och kritiskt tänkande.

Ett tjugotal handledare deltar i studien. Dessa har intervjuats om sitt handledarskap i relation till studenten, kolleger, arbetsledning, högskola och den egna familjen.

FÄRDIGT TILL NÄSTA SOMMAR

Arbetet är digert. De inspelade intervjuerna har renskrivits, deltagarna har fått läsa och har haft möjlighet att revidera innehållet i intervjun. Det man säger ser alltid definitivare ut på papper, menar Lennart Öhlund.

Under våren har forskarna träffat handledarna vid tre tillfällen, bearbetat och tematiserat materialet. Träffarna har varit förlagda till Söderhamn, Sandviken och Gävle. I höst ska ett preliminärt manuskript bearbetas ytterligare av forskare och handledare tillsammans, varefter en internationell vetenskaplig artikel ska skrivas.

Det hela beräknas vara färdigt till sommaren 2004.

OVE WALL

Elisabet Näsman, prefekt på V-institutionen

Förde in familjen i arbetsforskningen

Elisabet Näsman avhandling skapade en liten skandal när den kom i början av åttiotalet. Den var skriven på svenska, och dessutom begriplig svenska! Detta var en alltför stor frihet att ta sig, menade många.

Själv tror Elisabet att de klagande i många fall kanske hade svårt att läsa den då de inte var vana vid detta språkbruk. Men framför allt var det traditionsbrottet, tror hon.

Dessutom hade avhandlingen två författare.

– Det drevs ända upp i regeringen och slutade med att vi fick skenuppdelat avhandlingen för att den skulle gå igenom.

Elevvård - till vems bästa? kom 1980 och startade den akademiska karriär som hittills hållit henne borta från ett vanligt jobb.

DE POLITISKT RADIKALA

Bytet från lilla Karlskoga, där hon inte gärna deltog i de jämnårigas fritidsliv, till Uppsalas myllrande gator och livaktiga föreningsliv kändes helt rätt och det gjorde också sociologiska institutionen vid universitetet.

Hon hörde till de politiskt radikala 1968, hade tänkt sig att bli psykiater men blev sociolog.

Värnandet om samhällets svaga, och en ilsken artikel i en göteborgstidning mot det akademiska språket, fick henne och kollegan Ann Lundén att i uppsatsen byta ut varenda fackterm mot äktsvensk motsvarighet. Flera akademiker ville göra gällande att de skrivit en roman, inte en avhandling.

– Jag tror att det mesta handlade om schablontänkande och lite akademisk högfärd. Det akademiska språket är kanske effektivare än vanlig svenska,



Elisabet Näsman är professor i sociologi och kulturanalys och breddade arbetslivsforskningen till att även gälla tiden mellan arbetspassen.

men inte alltid exaktare, det hävdar jag fortfarande.

En vecka innan disputationen utökades betygsnämnden med två ledamöter. Intresset var stort och stora delar av administrationen deltog vid disputationen för att se hur det gick.

Doktorerandet tog tio år i anspråk. Under tiden blev hon också tvåbarnsmor. Hon hade redan börjat på Arbetslivscentrum, AC, i Stockholm, med ett projekt beställt av LO om hur barn påverkas av föräldrars arbete.

– Arbetslivsforskningen hade varit väldigt snäv och hållit sig innanför arbetsplatsens väggar, men nu skulle också barnen uppmärksammas liksom arbetslösa. Och det var extra roligt att frågan kom från en fackorganisation.

En första bok kom 1983 och blev mycket omtalad. Hon följde upp med en empirisk studie om hur barn ser på sina föräldrars arbete. Den byggde på intervjuer av barn och föräldrar.

– Jag åkte runt och berättade om boken för skolpersonal, kuratorer, socialtjänstpersonal och andra, och det var fascinerande – oavsett vilka jag pratade inför började de att prata om sig själva. Det kändes både spännande och viktigt.

Även arbetsfrågor i form av föräldraledighet hamnade under

hennes lupp i en stor statistisk undersökning.

Ett annat projekt visade att svenska befolkningen är väldigt kunnig om det sociala systemet. En lagändring kan synas direkt i nativiteten.

– Den visade också att arbetsgivarna inte är särskilt njugga när det handlar om föräldraledighet.

När ALC skar ned åkte genusforskarna ut enligt regeln sist in – först ut. Elisabet fiskades upp av demografiska avdelningen vid Stockholms Universitet

– Där fanns väldigt duktiga statistiker som behövde en kvalitativt inriktad forskare. Vi fick ett stort anslag för ett tvärvetenskapligt projekt inriktat på familjeliv.

INGEN PRATADE EKONOMI

Arbetet var roligt men när man ville att hon skulle omskola sig till statistiker sa hon stopp. Hon hoppade istället in och deltog i uppförandet av ett helt nytt campus vid Linköpings Universitet och blev sedermera prefekt för nya Institutionen för tematisk utbildning och forskning.

– Där pratade ingen ekonomi, ingen frågade om vi hade råd. Det var bara ett gäng entusiaster som drog iväg. Där blev

jag professor och hade idén om utveckling underifrån. Men universitetsmiljö är väldigt hierarkisk och en ny rektor satte stopp för detta. Jag ville inte arbeta toppstyrt och sade upp mig som prefekt.

Men även som professor fick hon problem.

– Jag ville ha delaktighet i utvecklingen. Men vi fastnade i samma auktoritära system.

TILL HiG

Nu hamnar vi på Högskolan i Gävle. Elisabet nämner kortare avstånd, lättare kommunikation och en spännande blandning av sociologi, vårdvetenskap och omsorgsfrågor som fördelar. Och lite ordning...

– I sociologisammanhang möter man ofta väldigt stökiga institutioner, hur det nu kan komma sig. Så är det inte här.

– Som professor sätter jag vetenskapen väldigt högt. Men jag har också väldigt stor respekt för det praktiska yrkeskunnandet. På jobbet hjälper inte en massa teorier! Vi ska se till att praktiken är en viktig del i verksamheten, idealen vore om vi kunde göra den till en forskarfråga.

Dagpendlingen Uppsala-Gävle är ingen match. Fritid och arbete flyter ihop. Hon deltar i flera internationella projekt och nätverk, de flesta om barns välfärd och villkor. Ett av de mer spännande, om demokrati-frågor i skolan, involverar lärare från forna öststaterna med en tradition av auktoritär undervisning.

På avkopplingsidan finns en kolonistuga, och hon är road av konst.

– Den får gärna vara ful. Och provocerande. Emotionen är viktigast. Då blir det bra.

Vilket det också gärna blir när hon diskuterar genusperspektiv i forntiden med sin sambo, arkeologen.

OVE WALL

Lärare vid HiG på party i Vita huset - snodde pappershandukar av Mr Bush

HiG:s **William Males** (bilden) och **George W Bush** låg vid Yale 1968. Därför blev William i maj inbjuden till gardenparty på Vita huset då deras årgång skulle fira 35 år. Williams kommentar:

– Jag är mest förvånad över att jag inte betraktades som en säkerhetsrisk!

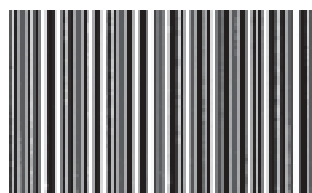
Det var nämligen betydligt omständligare att komma ombord på planet till Washington än att komma in i Vita huset.



William Males

George W. bjöd sina gamla studiekamrater på buffé och handskakning på kvällen.

– Jag stal några fina sigillprydda pappershanddukar från toaletten, berättar William.



800025410

I lokalerna hängde många porträtt av tidigare presidenter, ett målat av Anders Zorn.

– Rummen var lite pråliga, överlastade. Presidenten var juste mot mig - trots att jag är vietnamdesertör.

Besökarna gavs tillfälle att ”hänga” lite runt Mr Bush. Men William tänkte på de eventuella historiska eftermälen och höll sig mestadels på avstånd.

– Presidenten var upplivad, socialt kompetent och inte alls stupid. Inga tal hölls, inga trohetseder till flaggan. Det var helt okej som återträff.

OWL

Rekordmånga gäststudenter

Antalet utländska studenter vid HiG har fördubblats på ett år. I höst läser inte mindre än nittio studenter från tjugo länder i Gävle.

Bland de mer ovanliga länderna kan nämnas, Sydafrika, Japan, Polen, Argentina, Armenien, Kina, Bangladesh, Ryssland, Pakistan, Indien och Indonesien.

De flesta, 31 stycken, läser ekonomiska ämnen. 22 är så kallade ”freemovers”, som sökt sig hit på egen hand, utanför samarbetsavtal, de flesta från Asien.

Skiftande hållning i femkamp när T-personal upptaktade

Kick off, sparka av på svenska kanske, ägnade sig elektronikfolket på TB-institutionen åt i början av terminen. Stor, nåja, friidrottsgala, nåja, på Gavlestadion. Ungefär lika många funktionärer som tävlande.

– Jamen, jag är faktiskt sjuk!

– Jaja...

Kom och ta en bild, föreslog **Olof Bengtsson**. Chansen för benbrott är hög.

Även teknologer kan vara mjuka och fina.



...söderhålls figur

